Pagsasao nga Arem

Arem	
Patubo iti	Laos, Bietnam
Patubo a mangisasao	270 (1996–2009)[1]
Pamilia	Austroasiatiko ▪ Vietiko ▪ Chut ? ▪ **Arem**
Kodkodigo ti pagsasao	
ISO 639-3	aem
Glottolog	arem1240 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/arem1240)[2]

Ti **pagsasao nga Arem** (Cmbrau) ket ti maysa a naisagmak a pagsasao a naisasao iti bassit a lugar iti ania man a bangir ti pagbeddengan ti Laos–Bietnam. Daytoy ket maysa a pagsasao nga Austro-Asiatiko a kameng ti sanga ti pagsasao a Vietiko. Iti kangrunaan, daytoy ket kameng ti pamilia ti pagsasao a Chut, a maysa daytoy kadagiti innem a pamilia ti pagsasao a Vietiko. Daytoy a pagsasao ket naikeddeng a nakaro a naisagmak babaen ti UNESCO. Kas met dagiti sabali a sasao a Vietiko, ti pagsasao nga Arem ket agus-usar iti tonal wenno sistema a ponasional a naisangayan iti sasao a Vietiko. Kasla dagiti adu nga akin-abagatan a sasao a Vietiko, ti pagsasao nga Arem ket agus-usar pay kadagiti pre-silaba wenno dagiti seskuisilaba iti kaunegan ti pagsasao.[3]

Ti Arem ket awanan iti maangsan a ponasion a kadawyan kadagiti kaaduan a sasao a Vietiko, ngem addaan kadagiti glotalisado a kanungpalan a konsonante.[4]

Dagiti linaon

Pakasaritaan ken pakaammo

Ti Arem ket ti maysa nga etnograpiko a termino a mangipalawag iti maysa a grupo ti indehenio a tattao nga agtataeng iti pagbeddengan ti Akin-abagatan a Bietnam ken Laos. Ti tattao ket kykayatda a tawagan ti bagida a kas Cmbrau [cmrawˀ].[3] Nupay kasta, gapu ta daytoy laeng ti napasingkedan nga [cm-] a seskuisilabiko nga estruktura iti pagsasao, daytoy ket naiteoria a daytoy ket mabalin pay a maysa nga etnograpiko a termino a nabulod manipud iti sabali nga asideg a pagsasao.[3] Ti tattao nga Arem ket isuda laeng dagiti ammo nga adda babaen dagiti lokal a populasion ti Bietnam aginggana idi 1959, idi naduktalan isuda babaen ti militar ti Bietnam.[3] Iti dati, dagiti lokal nga autoridad ket naipagpagarupda a kas dagiti kameng ti lokal a komunidad ti Bru khùa. Ti populasion ti Arem ket 53 laeng atattao idi 1960 – 30 a lallaki ken 23 a babbai.[5] Ti kaudian a panagsukisok iti lugar idi 1999 ket nakaibagbaga nga adda idi dagiti 102 a tattao nga Arem.[6] Kadagitoy a 102 a tattao nga Arem, agarup laeng a 25% iti populasion ti nakarkulo a kanayon nga agus-usar iti pagsasao nga Arem.[6] Amin dagiti agsaao iti pagsasao nga ket bilingualda nga agsasao iti Bietnamis ken adda dagiti nalaing nga agsao iti Khùa ken/wenno Lao.[7]

Dagiti gramatikal a tagikua

Ti pagsasao nga Arem ket agusar kadagiti balikas a monosilabiko ken dagiti balikas a seskuisilabiko. Daytoy ket nakarkulo a 55-60% iti pagsasao ti Arem ket mangbukel kadagiti balikas a seskuisilabiko. Daytoy ket nangatngato ngem iti kaaduan kadagiti sabali a sasao a Vietiko a kadawyan nga agusar kadagiti seskuisilaba iti laeng 35-40% iti leksikonda, no ti maysa a naibaga pagsasao ket mabalin a saan nga aglaon kadagiti ania man a seskuisillaba.[3]

Dagiti nagibasaran

1. Arem (https://www.ethnologue.com/18/language/aem/) iti *Ethnologue* (Maika nga ed., 2015)
2. Hammarström, Harald; Forkel, Robert; Haspelmath, Martin, dagiti ed. (2017). "Arem" (http://glottolog.org/resource/languoid/id/arem1240). *Glottolog 3.0* (iti Ingles). Jena, Alemania: Instituto para iti Ebolusionario nga Antropolohia ni Max Planck.
3. FERLUS, Michel. 2014. Arem, a Vietic Language. *Mon-Khmer Studies* 43.1:1-15 (ICAAL5 special issue)
4. [1] (http://sealang.net/mk/vietic.htm)
5. Vương Hoàng Tuyên. 1963. *Các dân tộc nguồn gốc Nam-Á ở miền bắc Việt-Nam* [Ethnic groups of Austro-Asiatic origin in North Vietnam]. Nhà xuất bản Giáo Dục, Hà-Nội. [Arem: vocabulary p. 71; Compare list of a hundred words in Viet-Muong languages, including Arem; see fold-out page V-VIII, end of the book]
6. Trần Trí Dõi. 1999. *Nghiên cứu ngôn ngữ các dân tộc thiểu số Việt Nam* [Study of languages of ethnic minorities in Vietnam]. Nhà xuất bản đại học quốc gia Hà-Nội. [Arem: demography p.110; vocabulary p. 16 and 37]
7. Trần Trí Dõi. 1995. *Thực trạng kinh tế và văn hóa của ba nhóm tộc người đang có nguy cơ bị biến mất* [Actual state of the economy and culture of three endangered ethnic groups]. Nhà xuất bản văn hóa dân tộc. [Arem: population pp. 71-76; no vocabulary]

- Ferlus, Michel. 2014. Arem, a Vietic Language (http://www.mksjournal.org/mks43ferlus.pdf). Mon-Khmer Studies 43.1:1-15 (ICAAL5 special issue).

Adu pay a mabasbasa

- Enfield, N.J.; Diffloth, Gérard (2009). "Phonology and sketch grammar of Kri, a Vietic language of Laos" (http://pubman.mpdl.mpg.de/pubman/item/escidoc:107912:5/component/escidoc:204877/Enfield_2009_Phonology%20and%20sketch%20grammar%20of%20Kri.pdf) (PDF). *Cahiers de Linguistique Asie Orientale*. **38** (1): 3–69. doi:10.1163/1960602809x00063 (https://doi.org/10.1163%2F1960602809x00063). e)